

Dato: 22. oktober 2015

Til: NaturErhvervstyrelsen
jura@naturerhverv.dk

Masnedøgade 20
2100 København Ø
Telefon: 39 17 40 00
Mail: dn@dn.dk

Hørings svar til udkast til lov om ændring af lov om jordbrugets anvendelse af gødning og plantedække, j. nr. 15-0121-000025.

NaturErhvervstyrelsen har den 24. september sendt udkast til ovennævnte lov i høring. Danmarks Naturfredningsforening (DN) har følgende bemærkninger:

Det fremgår af bemærkningerne til høringsudkastet, at formålet med ændringen er at bemyndige ministeren til at påbegynde en gradvis udfasning af reduktionen af afgrødernes kvælstofnormer.

Den generelle normreduktion har været et af de væsentligste virkemidler til at forbedre tilstanden af vandmiljøet og grundvandet, og dermed opfylde både nationale målsætninger og internationale forpligtigelser.

Vi finder det derfor nødvendigt at mane til besindighed, så man ikke erstatter et virkemiddel, som dokumenteret har givet meget positive resultater, med virkemidler, som har en usikker effekt, eller hvor effekten er tidsmæssigt forskudt og dermed først kommer i løbet af en år-række. Det er tydeligt, at de nuværende regler for anvendelse af både kunstgødning og husdyrgødning har haft en generel positiv effekt på nitratindholdet i det danske grundvand som i vandmiljøet i øvrigt. Nitratindholdet falder med få undtagelser og er langt de fleste steder under grænseværdierne for grundvandet. Vandmiljøet er langsomt i bedring i flere fjorde og kystområder.

Hvis denne positive udvikling for grundvandsbeskyttelsen ikke skal sættes over styr, skal de virkemidler, som skal erstatte de nuværende kvælstofnormer, nødvendigvis fortsat placeres på selve dyrkningsfladen. Det gælder i øvrigt også i forhold til overfladevande, jf. nedenfor.

For ikke at være i strid med Nitratdirektivets artikel 1a skal ethvert tiltag, som medfører stigende nitratindhold i grundvandet, modsvares af tiltag, der sikrer, at nitratindholdet i grundvandet ikke stiger.

Derfor mener vi, at det er en forudsætning, at der mindst samtidig med en evt. lempelse af gødningsnormerne skal etableres en regulering af landbrugets anvendelse af kvælstof i de nitratfølsomme indvindingsområder (NFI), som er mindst lige så effektiv som den nuværende regulering af udvaskningen fra markerne. I de NFI, hvor der endnu ikke foreligger en indsatsplan og/eller er gennemført en sådan, er det yderligere nødvendigt at opgøre, hvilke yderligere økonomiske omkostninger, de ændrede kvælstofnormer vil afstedkomme. I den sammenhæng skal det også opgøres hvem, der pålægges disse omkostninger.

Det er vores klare holdning, at det ikke er omkostninger, der kan lægges på forbrugerne, og/eller føre til yderligere samfundsmæssige omkostninger, herunder kommunale omkostninger. De yderligere omkostninger, som det foreliggende udkast vil medføre med henblik på at beskytte drikkevandet, samt til at overholde Danmarks forpligtelser i henhold til Nitratdirektivet, må således skulle henføres til de pågældende, der driver arealerne i de pågældende NFI med de ændrede gødskningsnormer.

Det skal i denne sammenhæng bemærkes, at den nuværende udpegning af NFI ikke er tilstrækkelig. Der skal også tages højde for, at det vil blive nødvendigt med udpegning af yderligere områder, hvis det foreliggende udkast realiseres uden andre tiltag. Det skyldes, at det i sig selv vil medføre et større forbrug af kvælstof i landbruget, hvorefter, der vil være flere arealer, der vil blive NFI.

Med hensyn til udledningen af nitrat til kystvandene finder DN det stærkt betænkeligt, at der ønskes gjort yderligere brug af undtagelsesbestemmelserne i Vandrammedirektivet med henblik på en merudledning af kvælstof som følge af nye gødningsregler. Det vil være i strid med Nitratdirektivet, idet det tilsidesætter artikel 1 i direktivet, som pålægger medlemsstaterne at forebygge yderligere forurening af nitrat, som stammer fra landbruget.

Bestemmelsen kan efter vores vurdering ikke implementeres således, at der kan tillades en forringelse, men kan alene implementeres således, at den status, der er og/eller er opnået gennem indsatser, skal fastholdes.

Vandrammedirektivets undtagelsesbestemmelser fremgår af Artikel 4 punkt 4 (fristforlængelser), punkt 5 (mindre strenge miljømål), punkt 6 (midlertidig forringelse af tilstand) og punkt 7 (manglende opretholdelse af tilstand under særlige omstændigheder). Forudsætningerne for brugen af disse er nøje præciseret, og disse er ingenlunde opfyldt i forhold til den resulterende merudledning af nitrat som følge af høringsudkastet.

Desuden skal der henvises til, at det vil være i strid med Habitatdirektivet, hvis der sker en merudledning af kvælstof til Natura 2000-områderne. Endvidere vil der i konsekvens af udkastet skulle tages stilling til, hvorledes kommunalbestyrelserne skal habitatvurdere, henholdsvis VVM-vurdere husdyrprojekter, hvis de nye regler gennemføres. Det er der ikke redegjort for i udkastet, hvilket vi betragter som en særdeles alvorlig mangel ved høringsudkastet.

De danske vandområder er fortsat langt fra at opnå god økologisk tilstand. Naturen i de marine miljøer reagerer selvsagt langsomt på de indsatser mod forurening med kvælstof, som Danmark og andre lande har gennemført de seneste 20 år. Men der er tale om en positiv udvikling i det marine miljø, som på sigt kan føre til mere robust natur i vores fjorde og kystvande. Hvis der kommer en merudledning af nitrat til det marine miljø, vil det sætte den positive udvikling, der gennem mange års indsats er opnået, i stå, og på ny øge risikoen for større iltsvind og mere sårbare vandområder. Derved er der stor risiko for, at Danmark ikke kan opfylde Vandrammedirektivets mål i 2027. Det betyder også, at de indsatser, der hidtil er gjort, er spildt. Det gælder både i forhold til den forbedring i vandmiljøet, der nu kan spores, og de betydelige samfundsmæssige investeringer, der er foretaget.

Vi opfordrer derfor til, at man udviser den nødvendige tålmodighed, så der ikke slækkes på nogle indsatser, uden at der samtidig sættes andre indsatser i værk, der med mindst har samme effekt her og nu. Vi finder også, at de indsatser, som skal afløse undergødsningen, skal være veldokumenterede og omkostningseffektive.

På det grundlag finder vi ikke, at det foreliggende udkast kan realiseres, før der foreligger en konkret plan og en regulering, der sikrer, at ændrede kvælstofnormer med øget næringsstofudledning, modsvares af initiativer, der med mindst lige så stor objektiv og videnskabelig viden om sikkerhed imødegår denne øgede næringsstofudledning, og uden at det medfører en midlertidig merudledning.

Der peges fra andre sider ofte på, at der skal anvendes virkemidler direkte i det marine miljø. Det advarer vi stærkt imod. De foreslåede marine virkemidler, så som muslingedyrkning, stenrev og algedyrkning, er generelt meget dårligt dokumenteret effektmæssigt og i stabil storskaladrift. De lever således ikke op til gængse krav om velafprøvede virkemidler, som kan vurderes for omkostningseffektivitet og virkning, og endelig vil de først kunne etableres på sigt.

Afslutningsvis skal vi understrege, at vi finder, at høringsudkastet ikke redegør for de samlede meromkostninger, der kan komme som følge af de ændrede regler. Herunder heller ikke, hvorledes disse omkostninger skal fordeles. Det gælder de omkostninger, som høringsudkastet vil medføre for at imødegå stigende nitratindehold i grundvandet, hyppigere iltsvind, færre fisk og dårligere badevandskvalitet. Høringsudkastet redegør heller ikke for, hvorledes disse meromkostninger vejes op imod de beskudte økonomiske gevinster, som landbrugserhvervet kan opnå af det, hvis det realiseres, og heller ikke hvilke andre omkostninger, erhvervet så vil stå over for. I denne forbindelse savnes der troværdige analyser over hvilke gevinster, der kan opnås ved den nye regulering i udkastet, og hvilke omkostninger, der vil være ved denne. Vi mener ikke, at det samfundsmæssigt kan forsvares at iværksætte den nye regulering, som udkastet er et udtryk for, uden at også disse forhold er grundigt belyst.

Med venlig hilsen

Thyge Nygaard
Landbrugspolitisk seniorrådgiver
31193255, tny@dn.dk